

ECONOMIA

Co é pa jüs i marcià finanziaars?

Al é indô la crêta ti marcià finanziaars.

L'economia crêsc, mo incé i fic, che la Banca Zentrala Europeica podess ciãmò aumentè

de Franco Bertoldi

vizediretur dla Cassa Raiffeisen
Val Badia

Do na picera coreziun ti mèisc de forà y merz 2007, pèl che i marcià finanziaars internazionai ais indô ciafè la crêta di investitus. Le MSCI World (indesc che rapresentèia n pü' dotes les börses azionares dl monn) é chersciü dal 1. de mà al 1. de jügn dl 3,5%; tl ultim trimester cinamai dl 6,20%. Chêsc incé sce i ultimi dac economics di Staç Unis n'è nia positifs, le dolar dër debl y le petröre cun so prisc intres a livei dër alc. Incé i economisç plü otimisç é a öna che la conjuntöra di Staç Unis ne sarà ala fin dl 2007 nia tan sterscia sciöche ala fin dl 2006.

Sce la locomotiva di Staç Unis, che é intres ciãmò odüda sciöche iama portanta dl'economia, perd sbunf, co pòn pa se splighè che les börses internazionales à trat tan bun y che le nivel dl 2000 é feter gnü arjunt?

La spligaziun é chëra che le rest dl'economia mondiala é intres ciãmò te na tendënza positiva. La desmostraziun vëgn avisa dai Staç Unis, olache les maius dites dl S&P 500 (indesc che rapresentèia les maius 500 aziëndes USA) faturèia le 50% cun le rest dl monn, cuntra le 30% dl 2001. Chësta pert é ciãmò destinada da crêsc.

L'economia t'area euro é buna, la Germania (che n'è ti ultimi agn nia albü püces preocupaziuns) à indô metü man da crêsc y se tira do incé i atri partners europeics. Les previjiuns de chersciüda dla Germania é gnüdes alzades al 2,4%, da n megher 1,40% de setëmber 2006.

Les fujiuns

Un di temesc plü importanc di ultimi mèisc é zënz'ater les gran fujiuns de gran aziëndes, sciöche l'acuisiziun de ABN Amro da pert de Barclays. Dai pröms dl ann él gnü anunzié operaziuns de fujiuns y surantutes por n valur de 1,6 biliuns de dolar, tanco n aument dl 40% respet ala medema perioda dl 2006.

Ciodi é pa chësc tan interessant?

Les gran aziëndes a nivel mondial davagna te chësc momënt dër bun y à tröpa licuidité. Al vëgn ampliè

l'aziënda cun la cumpra de n'atra aziënda. Chêsc oress di che les cuotaziuns dles aziuns é a n nivel aratè nia massa çer. Chêsc é incé n motif ciodi che tröc investitus à albü o à ciãmò crêta tl marcé azionar.

Cal é pa le risch dl marcé azionar?

Le risch ne vëgn nia tan dal'economia, che é buna sciöche i ün odü, mo da faturs tipics dla börsa. Canche le marcé va jö ne mësset nia ester n motif particular, y an ne dess gnanca jì a chirì spligaziuns, dantadöt nia por la volatilité te n tëm্প cört. Les previjiuns é fates por ester smentides gonot bele le dé do, porchël mësset te n investimënt azionar dagnora avèi le risch dan i ödli.

L'aumënt dla richëza mondiala vëgn te chësc momënt arforè dala politica monetara dles banche zentralas, che vëiga n prigo por l'inflaziun. La Federal Reserve (banca zentrala americana) à aumentè ti ultimi agn dassënn i fic, y incé la Banca Zentrala Europeica podess ciãmò aumentè i fic ti proscimi mèisc. Chêsc podess ester n risch por le marcé.

Valütes

Le dolar é intres debl ti confrunc de n pü' dotes les atres valütes. L'Euro é dlungia le nivel storich mascim ti confrunc dl dolar. Al 31 de dezëmber 2004 à arjunt le valur de 1,3666. Do püch plü de dui agn podess chësc valur gnü superè. L'andamënt di fic baia ségn por l'euro. Ti Staç Unis à la Banca Zentrala Americana bunamënter ruvé so ziclus d'aumënc di fic, deperpo che la Banca Zentrala Europeica jarà ciãmò inant te süa politica de restriziun (aumentè i fic). Insciö se smendrèsc le diferencial di fic danter le dolar y l'euro, çì che indeblèsc la zetola vërda. L'euro, cun previjiuns de fic plü alc, tira adalerch capitai y le fej gnü sterch. Chësta situaziun favorèsc les importaziuns tl raiun euro; ponsun al petröre che vëgn valutè te dolar. Incé jì en vacanza fora dl'Europa é te chësc momënt plü bunmarcé.

Dal'atra pert é les dites che esportèia tl raiun dl dolar penalisades, deache i produc é manco competitifs. Na ultima conscidraziun é zënz'ater chëra che n investimënt te dolar n'è te chësta situaziun nia massa da aconsié.

Öna dles valütes plü debles é te chësc momënt le yen. Por la situaziun economica iapaneja messass chësta valüta ester sterscia. La gauja é che de gragn capitai vëgn portà fora dl Iapann, tl vers de raiuns cun valütes cun i fic plü alc. Chësta situaziun é jüda a bëgn de düc chi che à tut sö credic te yen.